

УДК 327:355.02

DOI [https://doi.org/10.32689/2523-4625-2025-2\(78\)-4](https://doi.org/10.32689/2523-4625-2025-2(78)-4)

Андрій БУЗАРОВ

кандидат філософських наук, докторант,

Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України,

buzarov.andrey@gmail.com

ORCID: 0009-0009-5085-8340

ПІДТРИМКА УКРАЇНИ ВЕЛИКОЮ БРИТАНІЄЮ У ПРОТИДІЇ РОСІЙСЬКІЙ АГРЕСІЇ: ЦІННІСНО-МОРАЛЬНИЙ АСПЕКТ

У статті здійснено комплексний аналіз морально-ціннісного аспекту зовнішньої політики Великої Британії в контексті підтримки України у протидії російській агресії. Постановка проблеми полягає в потребі осмислити не лише політичну доцільність британської підтримки відповідно до своїх національних інтересів, а і її моральну природу, з огляду на глибокі традиції британської політичної культури. У статті акцентується увага на недостатній представленості цієї проблематики в українській науковій літературі.

У розділі аналізу останніх досліджень та публікацій наведені посилання на публікації українських науковців, які досліджували двосторонні відносини між Україною та Великою Британією, окреслено внесок у вивчення військового, культурного та політичного аспектів співпраці. Разом з тим, наголошено на відсутності акценту на морально-ціннісному компоненті у мотивації зовнішньополітичної підтримки України зі сторони британських урядів різних років.

Метою статті є виявлення та структуризація моральних мотивів у політиці Великої Британії щодо України. Методологічну основу дослідження складає модель Джозефа Ная – «Intentions – Means – Consequences», яка дозволяє розкласти політичну поведінку на наміри, засоби та наслідки, що в сукупності дозволяє краще осмислити її моральну сутність.

У викладі основного матеріалу автор детально аналізує політичні заяви, стратегічні документи та фактичну допомогу, надану Україні з боку Великої Британії. Наведено приклади як моральних намірів (риторика британських лідерів), так і реальних інструментів (військова, гуманітарна, економічна допомога), а також конкретних наслідків (результатів) цієї підтримки (зміцнення обороноздатності України, інтеграція до євроатлантичного простору, стримування агресії РФ).

У висновках стверджується, що морально-ціннісна мотивація є невід'ємним елементом британської зовнішньої політики, а підтримка України має характер не лише стратегічного партнерства, а й втілення морального імперативу.

Ключові слова: Велика Британія, Україна, британська зовнішня політика, цінності, Джозеф Най, підтримка України, політична риторика, міжнародна справедливість, протидія агресії РФ, стратегічна допомога, взаємодія України та Великої Британії.

Andrii Buzarov. THE UNITED KINGDOM'S SUPPORT FOR UKRAINE IN COUNTERING RUSSIAN AGGRESSION: A MORAL AND VALUE-BASED DIMENSION

This article presents a comprehensive analysis of the moral and value-based dimension of the United Kingdom's foreign policy in the context of its support for Ukraine in countering Russian aggression. The central research problem lies in the need to reflect not only on the political expediency of British support in terms of national interests, but also on its moral nature, considering the deep-rooted traditions of British political culture. The article draws attention to the insufficient representation of this issue in Ukrainian academic literature.

The review of recent studies and publications refers to the works of Ukrainian scholars who have explored bilateral relations between Ukraine and the UK, highlighting their contributions to examining military, cultural, and political cooperation. However, it emphasizes the lack of focus on the moral-value component in the motivation behind the UK's foreign policy support for Ukraine across different governments.

The aim of the article is to identify and structure the moral motivations underlying the UK's policy towards Ukraine. The methodological basis is Joseph Nye's model – «Intentions – Means – Consequences» – which enables the decomposition of political behavior into intentions, means, and consequences, allowing for a more profound understanding of its ethical dimension.

In the main body, the author thoroughly analyzes political statements, strategic documents, and factual support provided by the UK to Ukraine. Examples are provided of both moral intentions (rhetoric of British leaders) and concrete instruments (military, humanitarian, and economic aid), as well as the tangible consequences (results) of this support (strengthening Ukraine's defense capabilities, integration into the Euro-Atlantic space, deterrence of Russian aggression).

The conclusion argues that moral and value-driven motivation is an integral element of British foreign policy, and the support for Ukraine constitutes not only a strategic partnership but also the implementation of a moral imperative.

Key words: United Kingdom, Ukraine, British foreign policy, values, Joseph Nye, support for Ukraine, political rhetoric, international justice, countering Russian aggression, strategic assistance, UK-Ukraine cooperation.

Постановка проблеми. Стратегічна підтримка України з боку Великої Британії має всеосяжний характер та різні форми прояву: від постачання військової зброї до глобальної взаємодії у євроатлантичному просторі. Підтримка територіальної цілісності та засудження російської агресії британським урядом у 2014 році, розвиток двосторонніх україно-британських відносин впродовж 2015–2021 років, а також широка військово-політична допомога Україні після початку повномасштабного вторгнення у лютому 2022 зумовлюють актуальність більш глибокого вивчення мотиваційного аспекту політичної поведінки різних британських урядів щодо підтримки України.

Вивчення мотиваційного аспекту в цьому контексті пов'язане із важливим науковим і практичним значенням. Адже традиційно підтримка України Великою Британією розглядається, як правило, у розрізі зовнішньополітичної доктрини та пріоритетів британської зовнішньої політики. Безумовно це дійсно є важливим аспектом дослідження загальної проблематики україно-британських відносин. Але аналіз ціннісно-моральних аспектів мотивації політичної поведінки Великої Британії на зовнішній арені дає можливість більш комплексно подивитися на британську зовнішню політику щодо України.

Метою статті є встановлення ціннісно-морального аспекту у діях британських урядів різних років щодо підтримки України в умовах протидії російській агресії. Оцінка цього аспекту в політичних заявах та міжнародних документах на двосторонньому рівні, а також аналіз його ролі в формуванні британської стратегічної зовнішньополітичної доктрини протидії російській загрозі у Європі. Завданням статті є встановлення того, яким чином цінності – демократія, свобода, солідарність, міжнародна справедливість – інтегровані у політичну риторику та рішення британських урядів щодо підтримки України. Оцінити, наскільки морально-ціннісні засади відіграють роль не лише у публічному дискурсі, а й у практичному наповненні двосторонньої співпраці. Проаналізувати взаємозв'язок ціннісно-моральних мотиваційних орієнтацій політичної поведінки британських урядів, політичну культуру Великої Британії та зовнішньополітичної доктрини підтримки України в контексті протидії російській загрозі у Європі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика україно-британських відносин має велику наукову базу досліджень. Загальні питання вивчення відносин між Україною та Великою Британією в історичному контексті

вивчалися такими дослідниками як А. Грубінко [5], Г. Гончаров [3], К. Скляренко [8], С. Савін [7].

Питання україно-британського співробітництва в військовій сфері, зокрема еволюція британо-українських відносин після 2014 року, україно-британські відносини в культурно-історичному контексті, еволюція україно-британських відносин в умовах широко-масштабної агресії Росії та стратегічний аспект відносин між Україною та Великою Британією (2017–2021 рр.) були проаналізовані такими авторами як В. Соколова [9], Г. Гриценко [4], О. Черевко [10] та Н. Луценко [6]. Окремо варто зазначити статтю К. Оксамитної, де вона висунула гіпотезу про те, що моральна та стратегічна чіткість підтримки Україною свого права на самозахист стає ключовим фактором у формуванні зовнішньої політики країн-союзників [20].

Роль Великої Британії у форматі «Рамштайн» була проаналізована автором цього дослідження у низці статей, присвячених вивченню взаємодії країн євроатлантичної спільноти у протидії російській агресії [1; 2; 14].

Незважаючи на те, що дослідження україно-британських відносин має досить широку теоретичну базу, а політична активність британських політиків щодо підтримки України та реалізації стратегії стримування російській експансії в Європі достатньо висвітлюється в інформаційному просторі, вивчення саме ціннісно-морального аспекту у формуванні політичних позицій британських урядів останніх років залишається недостатнім. Хоча вищевказані автори та дослідники іноді частково торкаються цього питання у своїх дослідженнях, здійснюючи комплексний аналіз усього спектру україно-британських відносин.

Методологічна частина дослідження. У межах даного дослідження застосовується міждисциплінарний підхід, який поєднує методи аналізу зовнішньої політики, міжнародних відносин та динаміки внутрішніх політичних процесів. Використовується метод case study щодо дослідження конкретної взаємодії України та Великої Британії в умовах протидії російській агресії. Дискурсивний аналіз (discourse analysis) допомагає якісно дослідити політичну риторику британських лідерів – зокрема прем'єр-міністрів, міністрів закордонних справ і оборони – у публічних виступах, парламентських дебатах, офіційних заявах та стратегічних документах. Задля виявлення історичної еволюції політики підтримки України зі сторони Великої Британії застосовується метод порівняльного кейс-аналізу (comparative case study), що дозволяє зіставити дії британських урядів різних періодів.

Теоретична база дослідження. Традиційно в межах політичної науки та теорії міжнародних відносин, осмислення морально-ціннісних засад, мотиваційної природи політичної поведінки держав та інших акторів на міжнародній арені здійснюється через призму різноманітних теоретичних парадигм і концептуальних підходів. Серед провідних теорій та концепцій, що досліджують ці питання, варто виокремити класичний реалізм і неореалізм, які наголошують на інтересах та силовому балансі; лібералізм і неолібералізм, що наголошують на ролі інституцій, норм і кооперації; а також конструктивізм, який пропонує інтерпретацію зовнішньої політики як продукту соціально сконструйованих ідентичностей, норм і моральних наративів. Саме теоретичні підходи неолібералізму та конструктивізму визнають важливість моральних чинників у формуванні політичних позицій учасників міжнародних політичних процесів.

Беручи до уваги те, що морально-ціннісні засади є предметом вивчення різних наукових шкіл, підходів та теорій, в цьому дослідженні буде використаний принцип методологічного [11] та інтегративного плюралізму [12], який використовується в українській та іноземній науковій літературі для міждисциплінарного аналізу міжнародних політичних процесів. Для досягнення наукової цілі та завдань цієї статті також застосовується теоретична модель Дж. Ная щодо аналізу ролі моралі в політиці, яка включає три теоретичні концепції Intentions (наміри) – Means (засоби) – Consequences (наслідки) [19]. Ця модель допомагає на теоретичному рівні диференціювати моральні наміри Британії у вигляді політичної риторики солідарності з Україною, засоби їх реалізації – через військове постачання та дипломатичні угоди, а також наслідки – зміцнення євроатлантичної інтеграції України до євроатлантичного простору.

Виклад основного матеріалу. Після початку повномасштабної агресії РФ проти України у 2022 році міжнародна безпекова система зазнала ще більше суттєвих змін ніж у 2014. РФ намагалася за допомогою порушення усіх норм міжнародного права та моральних принципів окупувати ще більше території України та дискредитувати як міжнародну систему, так і самі західні демократичні режими, які є союзниками та партнерами України.

Велика Британія разом із США, Польщею та іншими країнами забезпечили надання Україні екзистенційної комплексної допомоги в перші тижні війни ще за довго до того, як був створений (наприкінці квітня 2022) фор-

мат «Рамштайн», який на декілька років став міжнародною платформою координації військово-політичної допомоги Україні.

Політико-правовою основою активною взаємодії України та Великої Британії після 24 лютого 2022 року стало стратегічне зближення двох країн напередодні повномасштабного вторгнення РФ. Тими політичними діями, які створили стратегічну базу для співпраці двох країн в умовах протидії російській агресії були наступні кроки. По-перше, ухвалення у березні 2021 року доктрини «Global Britain» де чітко було визначено Росію як загрозу безпеці Сполученого Королівства та поставлено за мету захист демократії та міжнародного правопорядку. По-друге, у жовтні 2020 року була підписана Угода між Україною та Великою Британією, яка створила правову основу для системного двостороннього партнерства. По-третє, 17 лютого 2022 року Україна, Велика Британія та Польща започаткували новий тристоронній формат співпраці, покликаний реагувати на загрози європейській безпеці та посилювати економічну співпрацю між країнами. По-четверте в листопаді 2021 року був запроваджений формат військового співробітництва – Operation Orbital, під час якого збройні сили Великої Британії почали тренувати окремі групи українських військовослужбовців.

Упродовж трьох із половиною років повномасштабної війни співпраця між Україною та Великою Британією не лише збереглася, а й зазнала суттєвого поглиблення. Наприклад, 16 січня 2025 року Україна та Велика Британія підписали безпрецедентну Угоду про сторічне партнерство, укладену на основі безпекової угоди, підписаної раніше 12 січня 2024 року.

Попри зміну за цей час кількох урядів у Лондоні, які представляли різні політичні традиції, підтримка України залишалася послідовною й стабільною. Ця тенденція свідчить про те, що зовнішньополітичний курс підтримки України сформований не лише в межах ідеологічних установок окремих партій (Консервативної чи Лейбористської) і не зводиться до особистої позиції окремих лідерів (Б. Джонсона чи К. Стармера). Йдеться про широкий інституційний консенсус в межах британського політичного істеблішменту, який спирається на глибоко вкорінену традицію морального обов'язку, цінностей свободи, демократії та відповідальності за міжнародну справедливість – як фундаментальних компонентів політичної культури Великої Британії.

Слід зазначити, що в інформаційному просторі системно поширюється наратив, який активно використовує російська пропаганда

та її сателіти, про те, що західні держави, зокрема Велика Британія, начебто «використовують» Україну як інструмент для ослаблення Російської Федерації. Подібна риторика має на меті делегітимізувати західну підтримку, звести її виключно до геополітичного розрахунку й позбавити її морального виміру. Однак верифікація загальнодоступних емпіричних даних та аналіз реальних дій та політичної риторики британських урядів різних років, а також оцінка ключових стратегічних документів та публічних заяв свідчать про інше.

Наміри (Intentions) як перший компонент аналізу ціннісно-морального аспекту. Теоретична модель Дж. Ная, яка складається із трьох елементів (наміри, засоби, наслідки), сам концепт «намірів» визнає як перший елемент аналізу політичної поведінки акторів. В низці своїх статей Дж. Най конкретизував поняття «наміри». В його концепції наміри: «Це більше, ніж просто цілі. Вони містять як заявлені цінності, так і особисті мотиви (які можуть залишатися прихованими). Більшість людей публічно висловлюють благородні та гідні цілі, навіть якщо їхні особисті мотиви, такі як его та власні інтереси, можуть непомітно спотворювати ці цілі. Щобільше, добрі цілі повинні не лише відповідати нашим цінностям, вони також повинні пройти перевірку на здійсненність і розсудливість» [18]. «Перший аспект фокусується на намірах, цілях і мотивах. Чи існує моральне бачення, яке визначає цінності та пояснює мотиви дій? І як цінності порівнюються з ризиками – іншими словами, як оцінюється розсудливість?» [17].

Тобто намір – це не просто прагнення, а інтеграція моральних цінностей, публічно артикульованих цілей і реалістичних очікувань. Це дозволяє уникнути поверхових оцінок, коли благі наміри не мають жодної практичної цінності без конкретної реалізації.

Відносно британської політичної культури, то варто зазначити, що захист моральних цінностей у тому числі у зовнішній політиці має глибоку інституційну інтеграцію як на рівні політичних інституцій, так і на рівні політичних ідеологій різних партій. Так, наприклад, відповідно до звіту британського парламенту «Етичний вимір британської зовнішньої політики» (The ethical dimension of British foreign policy, 2008): «Британська зовнішня політика протягом тривалого часу формувалася під впливом самоусвідомлення себе як відповідального міжнародного гравця, мотивованого цінностями так само як і інтересами... Йдеться не лише про те, що ми робимо, але й про те, чому ми це робимо» [23]. Щодо політичної іде-

ології окремих британських партій, то, наприклад, у документі «Моральна Британія? Оцінка етичного виміру зовнішньої політики лейбористів» (Moral Britannia? Evaluating the Ethical Dimension in Labour's Foreign Policy 1997–2001) зазначається, що лейбористський уряд Тоні Блера: «Зробив сильний акцент на етичних цілях, заявивши, що британська зовнішня політика повинна відображати моральні цінності, такі як демократія і права людини. Це були не просто риторичні слова, а чітко кодифіковані цілі в офіційній стратегії» [26].

Після початку повномасштабного вторгнення РФ моральні цінності Великої Британії – захист демократії, права людини та протидія агресору – отримали нову актуальність у контексті підтримки України. У політичних позиціях та дискурсах британської влади та опозиції сформувався чіткий акцент на несправедливості війни проти України, що яскраво виражалося в риторичі різних урядів. Приведемо декілька прикладів. Цитата Бориса Джонсона, колишнього очільника британського уряду: «Британія та США не залишаться осторонь, поки вільну й демократичну державу атакують у несправедливій війні» [16]. Наприкінці свого виступу перед Верховною Радою у 2022 році Борис Джонсон зазначив: «Йдеться про право України на незалежність і національне самовизначення, проти божевільного імперіалістичного реваншизму путіна. Це про українську демократію проти путінської тиранії. Це про свободу проти гноблення. Це про правильне проти неправильного. Про добро проти зла» [21].

У політичних заявах Ліз Трасс (колишній прем'єр-міністра Великої Британії) також простежувався схожий наратив зображення України як країни жертви агресії та якій союзники зобов'язані допомагати. «Ми не повинні стояти осторонь і дозволити Путіну вийти сухим з води. Ми повинні бути разом з Україною і надати їй всю необхідну підтримку, щоб вона могла захистити себе» [24].

Таким чином, перший елемент концепції Дж. Ная – наміри – отримує чітке підтвердження своєї присутності як на рівні політичної культури Великої Британії, так і у конкретних висловлюваннях британських політичних діячів після повномасштабного вторгнення РФ в Україну. Британська політична традиція – незалежно від партійної приналежності – розглядає зовнішню політику не лише як реалізацію національних інтересів, а і як інструмент захисту міжнародної справедливості, свободи, прав людини та демократії. Заяви таких високопосадовців, як Борис Джонсон та Ліз Трасс підтверджують цю орієнтацію. Цей підхід

сприяє включенню в образ України характеристики колективної відповідальності за її майбутнє серед країн Заходу.

Засоби (Means) як реальні інструменти втілення моральних принципів у зовнішній політиці. У моделі Дж. Ная поняттю «засоби» відводиться окрема роль, оскільки саме вони забезпечують суміщення моралі з практичною доцільністю у політичній поведінці акторів на міжнародній арені. Операціоналізація поняття «Засоби» в контексті теорії Дж. Ная містить наступне розуміння: «Засоби вважаються ефективними, якщо вони досягають поставлених цілей, але етичність засобів також залежить від їхньої якості та ефективності. Як лідери ставляться до інших? Моральний лідер повинен також враховувати м'яку силу привабливості та важливість розвитку довіри інших країн. Коли йдеться про засоби, лідери повинні вирішити, як поєднати жорстку силу спонукань і погроз з м'якою силою цінностей, культури, дипломатії та політики, які приваблюють людей до своїх цілей» [19]... «Чи є сила (і, можливо, в більш широкому сенсі, будь-який інструмент примусу, що спричиняє покарання або біль) пропорційною, дискримінаційною і зваженою на необхідність?» [19].

Таким чином, Дж. Най стверджує, що для морально орієнтованої зовнішньої політики важливим є поєднання реалістичності та відповідності цінностям: обрані засоби повинні бути не лише ефективними, але й морально виправданими. До таких засобів належать як «жорсткі» інструменти (військова допомога, економічні санкції, безпекові альянси), так і «м'які» (публічна дипломатія, культурний обмін, просування прав людини та демократії).

Екстраполяція вказаних теоретичних положень на практичну поведінку Великої Британії в історичній ретроспективі дає можливість знайти чимало прикладів застосування морально-ціннісних чинників мотиваційного компонента зовнішньополітичних дій британського уряду. Наприклад, втручання в Ірак у 2003 році та військова операція в Лівії у 2011 році. В цих двох випадках Велика Британія була частинною міжнародних коаліційних сил. У рішенні підтримати вторгнення до Іраку уряд Тоні Блера окреслив дії як «справедливу необхідність» позбутися загрози диктатора та зброї масового знищення. Це поєднувало моральні наміри – захист демократії та інтересів безпеки – із засобом застосування жорсткої сили [13].

Щодо кейсу Лівії то вже інший уряд Девіда Кемерона дав згоду на участь Великобританія у коаліції. Метою військової операції був захист цивільного населення через реалізацію

Резолюції Ради Безпеки ООН, що підкреслювало її морально обґрунтований характер [15].

Що ситуації навколо України напередодні повномасштабного вторгнення та після нього, Велика Британія не лише декларувала підтримку як моральний обов'язок, а і підтвердила її низкою суттєвих «засобів» (використовуючи термінологію Дж. Ная), втілених заходами з реальної допомоги та відновлення. Так, наприклад, станом на середину 2025 року, загальна вартість допомоги Великої Британії Україні складає £18.3 мільярдів фунтів стерлінгів [25]. Вказана допомога містить військову підтримку (бронетехніку «Challenger 2», систему Storm Shadow, ракети Brimstone-2, системи ППО типу Raven тощо), економічну допомогу (бюджетна підтримка, кредити та інвестиції), гуманітарну допомогу (фінансування лікарень, притулків для переселенців, психологічна допомога), відновлення інфраструктури (реконструкція шкіл, лікарень, енергетичних мереж), кіберзахист і боротьба з дезінформацією (ресурси на забезпечення кіберстійкості, навчання та технології) тощо.

Щобільше, в контексті системної британської допомоги Україні та складної геополітичної ситуації у зв'язку зі зміною керівництва у Білому Домі деякі іноземні експерти слушно зазначили: «У той час як Британія підтверджує свою підтримку Україні, зміна геополітичної динаміки випробовує стійкість західних альянсів на міцність. На тлі занепокоєння, що зростає, щодо підтримки з боку ключових союзників Велика Британія приймає складні рішення щодо оборонних зобов'язань і майбутнього НАТО» [22].

Вказана логіка подій демонструє як «моральні наміри» (Intentions) інтегруються у практику підтримки (Means) Великою Британією України, відображаючи ключовий концепт моделі Джозефа Ная – що мораль у зовнішній політиці проявляється не лише словами, але й через засоби, підкріплені рішучістю держави діяти.

Наслідки (Consequences) як фундамент морально-ціннісної зовнішньої політики. Останній, третій елемент теоретичної моделі Дж. Ная щодо оцінки рівня моральності політичної поведінки політиків це «Наслідки» (Consequences). Як зазначає Най: ««Щодо наслідків, то ефективність є вирішальною і передбачає досягнення цілей країни, але етичні наслідки також мають бути добрими не лише для американців, а й для інших. Лідер, який переслідує моральні, але нереалістичні цілі або використовує неефективні засоби, може спричинити жакливі моральні наслідки як у своїй країні, так і за її межами» [19].

Таким чином, концепт «Наслідки» це сумарна оцінка результативності зовнішньої політики: чи досягнуто цілі, чи принесли вони користь іншим, чи підтримали інституційні норми.

У контексті протидії російській агресії підтримка Великої Британії набула екзистенційного значення для України. Керуючись морально-етичними та ціннісними міркуваннями, британський уряд виявився одним із тих міжнародних партнерів, що вже в перші дні повномасштабного вторгнення РФ рішуче став на бік України, надаючи політичну, військову й дипломатичну допомогу. Така зовнішньополітична підтримка започаткувала міцний фундамент стратегічного партнерства між Україною та Великою Британією. Узагальнюючи усю динаміку процесу британської допомоги Україні, використовуючи теоретичний концепт «наслідків» Дж. Ная, можна виділити наступні результати стратегічного характеру:

Зрив планів РФ щодо окупації України – завдяки швидкій та рішучій підтримці союзників, зокрема Великої Британії, Україна змогла стримати наступ ворога в критичні перші тижні війни.

Посилення національної стійкості – система й послідовна підтримка з боку Британії сприяла зміцненню внутрішньої мобілізації українського суспільства, його здатності чинити опір терору, атак і дезінформації з боку РФ.

Прискорення процесу геополітичної інтеграції України – всеосяжна підтримка з боку Лондона створила нові умови для тіснішої взаємодії України з європейським та євроатлантичним простором. Символом цього став підписаний у 2025 році «Столітній договір» між Україною та Великою Британією.

Таким чином, британська зовнішня політика, яка історично опирається на моральні принципи, в контексті протидії російській агресії, продемонструвала високу ефективність у досягненні реальних позитивних наслідків не лише для себе, але й для стратегічного партнера – України.

Висновки. Велика Британія впродовж усіх етапів російсько-української війни послідовно демонструє моральне лідерство, засноване на цінностях демократії, свободи, солідарності та справедливості. Це відображено як у полі-

тичній риториці британських урядів різних років, так і в конкретних зовнішньополітичних кроках.

Теоретична модель Джозефа Ная – Intentions (наміри) – Means (засоби) – Consequences (наслідки) – дозволяє чітко структурувати динаміку британської зовнішньої політики та зрозуміти її стратегію. Наміри (рішучість підтримати справедливість), засоби (військова, економічна, гуманітарна допомога) та наслідки (стримування агресії РФ, посилення стійкості України, інтеграція до євроатлантичного простору) є прикладом комплексного практичного втілення моральних та ціннісних чинників у зовнішній політиці.

Підтримка зі сторони Великої Британії України набула для британців стратегічний характер не лише як відповідь на геополітичні виклики, а як і реалізація історичного морального імперативу. Це підтверджується політичною поведінкою британських урядів на ранніх етапах війни щодо послідовної підтримки України.

Історичні приклади (участь у військових кампаніях у Лівії та Іраку) вказують на наявність у політичній культурі та британській зовнішній політиці морального компонента, що базується на поєднанні цінностей та національних інтересів.

Підписання «Столітньої угоди» між Україною та Великою Британією у 2025 році є логічним продовженням стратегічного партнерства що ґрунтується саме на спільних цінностях та нормах моралі, які формувалося протягом останніх років в контексті протидії російській агресії.

Перспективи подальших досліджень наукової проблеми. Подальшої розвідки потребують вивчення того, наскільки морально-ціннісні чинники впливали на ухвалення зовнішньополітичних рішень урядів ключових союзників України, зокрема Сполучених Штатів, Німеччини, Франції та інших держав. Актуальним є аналіз ролі морального імперативу у формуванні євроатлантичної солідарності та підтримки України на глобальному рівні. Важливо також дослідити трансформацію ціннісних пріоритетів у зовнішній політиці провідних демократичних країн в умовах зростаючої геополітичної нестабільності, спричиненої триваючою агресією РФ.

Література:

1. Бузаров А. Результати «Рамштайна» для контурів нової архітектури міжнародної безпеки. *Грані*. 2024. Т. 27, № 6. С. 21–28. DOI: <https://doi.org/10.15421/1724108>.
2. Бузаров А. Формати взаємодії України та євроатлантичної спільноти в контексті повномасштабного вторгнення РФ. *Медіафорум: аналітика, прогнози, інформаційний менеджмент*. 2024. № 15. С. 42–60. DOI: <https://doi.org/10.31861/mediaforum.2024.15.42-60>.

3. Гончаров Г. В. Розвиток міждержавних відносин між Україною і Великою Британією у 1991–2005 рр. : автореф. дис. ... канд. іст. наук. Харків : Харківський нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна, 2006. 20 с.
4. Гриценко Г., Яцула Є. П. Українсько-британські відносини в культуро-історичному контексті (2022–2023). *Проблеми гуманітарних наук*: зб. наук. пр. Дрогобицького держ. пед. ун-ту ім. Івана Франка. Серія Історія. 2024. Спецвипуск. С. 124–129.
5. Грубінко А. В. Міжнародна роль Великої Британії в умовах російсько-української війни. Наукові заходи Юридичного факультету Західноукраїнського національного університету. 2022. С. 293–299.
6. Луценко Н. Україна в "особливих відносинах" США та Великої Британії (2017–2021 рр.). *Американська історія та політика*. 2022. № 14. С. 21–31. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ahp_2022_14_4.
7. Савін С. Л. Потенціал українсько-британського партнерства та можливості його реалізації у процесі європейської та євроатлантичної інтеграції. *Стратегічні пріоритети*. 2008. № 1. С. 182–189.
8. Складенко К. Політико-правова співпраця України та Великої Британії на початку XXI століття. *Емінак: науковий щоквартальник*. 2017. № 2 (18). Т. 2. С. 81–85. URL: <http://oaji.net/articles/2017/294-1521399247.pdf> (дата звернення: 04.08.2022).
9. Соколова В. Британо-українські відносини: еволюція та перспективи. *Evropský politický a právní diskurz*. 2017. Sv. 4, Vyd. 6. С. 45–52. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evrpol_2017_4_6_9.
10. Черевко О. Еволюція українсько-британських відносин в умовах широкомасштабної агресії Росії проти України. *Український історичний журнал*. 2023. № 4 (571). С. 5–24.
11. Шергін С. О. Політологічний дискурс міжнародних відносин. *Освіта регіону*. 2011. № 4. С. 278–288.
12. Banta B., Kaufman S. J. Integrative pluralism and security studies: The implications for International Relations theory. *European Journal of International Security*. 2022. Vol. 7, No. 4. P. 435–452. DOI: 10.1017/eis.2022.6.
13. Blair's 'moral' case for war in Iraq is shot full of holes. The Guardian. 17 February 2003. URL: <https://www.theguardian.com/politics/2003/feb/17/iraq.politicalcolumnists>.
14. Buzarov A. Evolution of Military-Political Cooperation in the Ramstein Format (2022–2024). *Actual Problems of International Relations*. 2024. № 161. С. 84–90. DOI: <https://doi.org/10.17721/apmv.2024.161.1.84-90>.
15. Cameron D. Libya: military action necessary, legal and right, says David Cameron. The Guardian. 21 March 2011. URL: <https://www.theguardian.com/politics/2011/mar/21/libya-military-action-necessary-david-cameron>.
16. Johnson B. The Prime Minister's remarks at the Summit on Peace in Ukraine. 15 June 2024. URL: <https://www.gov.uk/government/speeches/the-prime-ministers-remarks-at-the-summit-on-peace-in-ukraine-15-june-2024>.
17. Nye J. S. Jr. Measuring Morality in Foreign Policy: Joseph Nye's Criteria. Carnegie Council for Ethics in International Affairs. 2019. URL: <https://carnegiecouncil.org/media/article/measuring-morality-in-foreign-policy-joseph-nyes-criteria>.
18. Nye J. S. Jr. Soft Power and Morals in U.S. Foreign Policy. Sasakawa Peace Foundation USA, 2020. URL: <https://spfusa.org/publications/soft-power-and-morals-in-u-s-foreign-policy/>.
19. Nye J. S. What is a moral foreign policy? *Texas National Security Review*. 2019. Vol. 3, No. 1. P. 1–16. URL: <https://tnsr.org/2019/11/what-is-a-moral-foreign-policy/>.
20. Oksamytna K. The moral and strategic clarity of supporting Ukraine's self-defense. *Politics and Governance*. 2024. Vol. 12, No. 3. URL: <https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/23996544241277319>.
21. Prime Minister Boris Johnson's address to the Ukrainian Parliament: 3 May 2022. URL: <https://www.gov.uk/government/speeches/prime-minister-borisjohnsons-address-to-the-ukrainian-parliament-3-may-2022>.
22. Taylor R. Navigating uncertainty: the UK's commitment to Ukraine. Heinrich Böll Stiftung. 7 November 2024. URL: <https://eu.boell.org/en/2024/11/07/navigating-uncertainty-uks-commitment-ukraine> (дата звернення: 05.07.2025).
23. The ethical dimension of British foreign policy. House of Lords, Select Committee on Foreign Affairs, 2008. HL Paper 84-I. URL: <https://publications.parliament.uk/pa/ld200708/ldselect/ldintrel/84/84.pdf>.
24. Truss L. Ukraine: Foreign Secretary's statement to Parliament, 28 March 2022. London: Foreign, Commonwealth & Development Office. URL: <https://www.gov.uk/government/speeches/ukraine-foreign-secretary-statement-to-parliament-28-march-2022>.
25. UK Government. UK Support to Ukraine: Factsheet (Updated July 2025). London, 2025. URL: https://assets.publishing.service.gov.uk/media/686230f43e6b7941f4e00bd0/UK_support_to_Ukraine_factsheet.pdf.
26. Wheeler N. J., Dunne T. Moral Britannia? Evaluating the Ethical Dimension in Labour's Foreign Policy. London: Foreign Policy Centre, 2004. URL: https://www.files.ethz.ch/isn/23012/Moral_Britannia.pdf.

Дата надходження статті: 02.07.2025

Дата прийняття статті: 09.07.2025

Опубліковано: 01.10.2025